

zeeuwind

Zeeuwind Innovatie Challenge

Wat een inspirerende
inzendingen!

Zonnepanelen op bedrijfsdaken

Hoe benutten we die
daken optimaal?

Initiatief Zeeuwseestroom

Aanbod en vraag
optimaal afstemmen

*Windpark
Willem-Annapolder:
van tien turbines
terug naar vier, maar
drie keer zoveel
windenergie!*

01

Inhoud

5

8

_23

'Ik laat het pionieren liever aan Zeeuwind over'

_4 Column
Wout van den Berg

_5 Conflict keren
naar kansen

_8 Zeeuwind Innovatie
Challenge 2021

_13 Windpark Willem-
Annapolder
straks weer klaar
voor de toekomst

_16 Het verhaal achter...
batterijopslag

_18 Duurzamere
bedrijfsvoering? Kies
voor Zeeuwseestroom!

_20 Waarom liggen niet
alle bedrijfsdaken vol
met zonnepanelen?

_23 Interview Zeeuwindlid
Ad van Leeuwen

_24 Kort nieuws uit onze
coöperatie

_26 Met windenergie
investeren in de
samenleving

zeeuwind

Het bruist!

Het bruist! Dat is wat mij te binnen schiet als ik kijk naar de inhoud van dit Zeeuwind Nieuws. Dat is best een bijzondere constatering. Als wij kijken naar de ontwikkeling van wind- en zonneparken dan stuiten wij op maatschappelijke reserves en politieke ambivalentie. Het is duwen en trekken en een proces van twee stappen voorwaarts en soms evenveel weer achteruit... En toch blijkt uit landelijke cijfermatige ontwikkelingen dat het opgesteld vermogen van wind- en zonneparken hard groeit. Zo is voor ons in de afgelopen maanden de ontwikkeling van een drijvend zonnepark bij Krammer weer een stapje dichterbij gekomen. Met als bijzondere nevenopbrengst een potentiële samenwerking om zon op bedrijfsdaken weer een nieuwe impuls te geven.

Ook op andere vlakken is er sprake van veel beweging. Ondanks corona komt Energiek Zeeland nu goed op gang met het verstrekken van energetische verduurzamingsadviezen aan particuliere woningeigenaren. Door aan te haken bij een waterstofconsortium in de Kanaalzone komt de bouw van een windturbine in dit gebied toch weer een stapje dichterbij. Voor Kats en de Willem-Annapolder hebben wij SDE-beschikkingen binnengekregen zodat wij daar kunnen gaan herontwikkelen. Zeeuwseestroom krijgt steeds meer body en ten tijde van het verschijnen van dit magazine zijn de eerste marketingactiviteiten gestart. De Zeeuwind Innovatie Challenge heeft een achttiental veelbelovende ideeën opgeleverd en het is prachtig om te constateren dat onderwijsinstellingen zich niet onbetuigd laten. Wat is er mooier dan dat jongeren actief meedenken over de energievoorziening van de toekomst!

Zo is het toch weer fijn om een voorwoord te mogen schrijven; in de waan van alledag denk je soms dat er te weinig gebeurt. Maar door even afstand te nemen, zie je van wat voor grote beweging wij onderdeel uitmaken. Dat maakt blij!

_Teus Baars

Wout van den Berg:

'Er wordt veel gepraat over duurzaamheid. Mijn tip: ga het gewoon doen!'

Het was bijzonder dat vorig jaar het voorzitterschap van de Raad van Commissarissen bij Zeeuwind op mijn pad kwam. Want vijftientig jaar geleden raakte ik nauw betrokken bij Promill. Deze vriendengroep heeft samen met Deltawind een windpark in Ooltgensplaat gerealiseerd – destijds een van de grotere parken in Nederland. Later kwamen er nog drie molens bij in Zierikzee, gebouwd samen met een aantal agrariërs. Eigenlijk doen we met Promill op kleine schaal wat Zeeuwind groots aanpakt. Er zijn duidelijke parallellen: het belang van alle deelnemende leden staat centraal en we werken constructief samen aan een gemeenschappelijk doel. Echt vanuit de coöperatiegedachte: als het goed gaat met de leden, gaat het goed met de coöperatie.

In die tijd werd ik ook lid van Zeeuwind. Die drive zit er dus al lang in. En niet alleen als het gaat om groene energie, ook op tal van andere onderwerpen probeer ik duurzaam te leven. Volgens mij moet je het gewoon doen! Eet eens wat minder vlees en wees alert op

al die plastic verpakkingen. Dat heb ik ook van huis uit wel meegekregen, want mijn moeder waste de diepvrieszakjes nog voor hergebruik. Wat dat betreft heeft onze generatie het ook wel uit de hand laten lopen. Alles ten dienste van ons luxe leventje! Daarom probeer ik het nu beter te doen. Zo heb ik een paar jaar geleden ons huis grondig verbouwd. Daar heb ik alles wat toen op het gebied van duurzaamheid beschikbaar was, toegepast. Van maximaal isoleren tot een warmtepomp en 43 zonnepanelen op het dak. Daar laad ik ook mijn elektrische auto mee op.

Sinds kort ben ik ambassadeur bij Stichting Energiek Zeeland. Mijn opleiding heb ik afgerond en het eerste gesprek online bijgewoond. Het is heel belangrijk om bewoners die hun huis willen verduurzamen, goed te adviseren. In het eerste gesprek tast je af wat hun drijfveer is: zijn ze heel idealistisch, doen ze het vooral uit financieel oogpunt of iets er tussenin? Ook het beschikbare budget is belangrijk. Daar stem je dan je advies op af. Soms kan gedragsverandering ook al veel opleveren: de cv een graadje lager, korter douchen en overall tochtstrips aanbrengen. Je hoopt dan dat je adviezen ook opgevolgd worden. Tot nu toe zijn de afspraken nog online, maar het zou fijn zijn als we snel weer aan de keukentafel kunnen aanschuiven. Hoewel de reacties over onze digitale bezoeken ook heel positief zijn!

Het zou mooi zijn als Zeeuwind in de toekomst dit soort duurzaamheidsadviezen ook aan bedrijven kan gaan geven. Het is niet voor niets dat de Provincie Zeeland daar een rol ziet weggelegd voor Zeeuwind. We hebben immers een gigantisch netwerk en een goede naam opgebouwd. Zelf zie ik ook een mooie toekomst voor Zeeuwsestroom. Want de grootste uitdaging van groene energie is toch wel het matchen van vraag en aanbod. Daar zet Zeeuwsestroom vol op in. Bovendien is het realiseren van nieuwe wind- en zonprojecten niet zo eenvoudig meer als vroeger. Er is veel weerstand en de ruimte is beperkt. Ik hoop dus dat onze leden ook kansen zien in het uitbreiden van onze dienstverlening – zij zijn immers de baas. En bij het realiseren van de energietransitie in Zeeland zijn we allemaal afhankelijk van elkaar.

Conflict keren naar kansen

De overheid heeft de ambitie om de energietransitie te realiseren met voldoende draagvlak van de bevolking. Maar wat als je als burgercoöperatie het gevoel hebt dat je uit de markt wordt gedrukt door grote, kapitaalkrachtige investeringsmaatschappijen? Deltawind en Zeeuwind kwamen voor deze uitdaging te staan en wisten een dreigend conflict om te zetten in een win-winsituatie.

Waar ging het om? Deltawind en Zeeuwind onderzochten of er kansen zijn om een drijvend zonnepark te realiseren bij Windpark Krammer. Op het moment dat de eigenaar van de grond, het Rijksvastgoedbedrijf, het project aan beide coöperaties wilde gunnen, toonde een marktpartij interesse: Sunrock. Teus Baars, directeur van Zeeuwind, vertelt: "Sunrock maakte gebruik van een heel legitiem recht, namelijk de overheid te verplichten om een dergelijk project te tenderen. Maar voor ons als burgercoöperaties valt niet op te boksen tegen zo'n marktpartij. Zij kunnen een veel hogere grondprijs bieden en hebben door de enorme volumes inkoopvoordeel – dat winnen we nooit. Wat ons betreft is dat dus een fout in het systeem: aan de ene kant is de prijs bepalend, aan de andere kant verlangt de overheid draagvlak. Dat wringt."

Terugkijkend ziet Teus dat het gebrek aan communicatie de boel op scherp zette: "Sunrock ging direct met het Rijksvast-

goedbedrijf in gesprek, voor ons gevoel achter onze rug om. Aan de andere kant hebben wij ook niet de dialoog gezocht, maar meteen de pers benaderd. Dat is natuurlijk een gemiste kans. Want toen we eenmaal met elkaar om de tafel gingen zitten, bleek er begrip voor elkaars standpunten en zagen we zelfs kansen voor samenwerking!"

Spanningsveld

Johannes Duijzer, CEO van Sunrock, bevestigt dat. "Wij waren ons niet bewust van de voorgeschiedenis van dit project. En wij zien ook dat er een spanningsveld is tussen gelijke kansen voor alle partijen en lokaal draagvlak. Dat kan schuren. Toen wij ons realiseerden dat het ging om een bestaand windmolenpark en een bestaande netaansluiting, vonden wij het ook de meest logische oplossing om dit zonnepark door Zeeuwind en Deltawind te laten realiseren. Daarom zijn we er ook vrij snel uitgekomen. We hebben immers een gemeenschappelijk doel: de energietransitie versnellen!"

Grootschalige projecten

Sunrock was aanvankelijk een investeerder in grote zonneparken in België. "In 2017 hebben we onze strategie verlegd naar Nederland", vertelt Johannes. "Daar zijn we grootschalige zonneprojecten gaan realiseren op daken van logistiek vastgoed. Inmiddels hebben we zeventig medewerkers in dienst en richten we ons ook op zon op dak in Duitsland en zonneprojecten op

'We hebben een gemeenschappelijk doel: de energietransitie versnellen!'

water en rond infrastructuur in Nederland. Net als Zeeuwind zoeken we altijd de dubbelfunctie – dus geen zon op agrarische grond. Bij het ene bedrijf helpen we met het realiseren van een zonnepark op hun bedrijfspand, de andere keer huren we hun dak, leggen we zelf de panelen en doen het beheer. Het gaat ons erom dat we de waarde optimaliseren van hun vastgoed, grond of water en onze klanten helpen om slim te verduurzamen. Doordat we veel volume hebben, kunnen we scherp inkopen en zo de prijs laag houden."

Draagvlak en participatie

Als commerciële partij heeft Sunrock overigens ook te maken met het creëren van draagvlak. Johannes: "Er zijn altijd tal van belanghebbenden, dat is per project verschillend. In bijvoorbeeld Raalte en bij het Gelredome in Arnhem hebben we samengewerkt met lokale coöperaties. En in Kerkrade hebben we bij Emma Safety Shoes een zonneproject ontwikkeld waarin de medewerkers van het bedrijf konden participeren. Wat dat betreft wil ik het beeld van de 'anonieme investeerder' ook wel nuanceren: ook wij willen in onze projecten graag samen optrekken met alle partijen – we hebben elkaar immers nodig!"

Zoveel kansen

Hoe ziet Johannes de kansen voor zon op dak? "Wij lopen tegen dezelfde uitdagingen aan die jullie met ZonOffensief Zeeland ook ervaren: strengere richtlijnen van verzekeraars, de beperkte capaciteit van netbeheerders en de SDE-subsidie die soms al is overtekend. Toch moeten we ons met z'n allen inzetten om zoveel mogelijk zon op dak te realiseren. Het is echt onze grote overtuiging dat daar nog veel kansen liggen. Je bent immers niemand tot last, de energie wordt dicht bij de gebruiker opgewekt en de behoefte aan elektriciteit wordt alleen maar groter. Wat ons betreft wordt er meer geïnvesteerd aan de voorkant, gaan netbedrijven serieus aan de slag met het verbeteren van de aansluit-

capaciteit en kunnen overheden zon op dak met subsidies of kaderstelling beter faciliteren. Daarbij mogen de ambities echt veel groter – laten we het gewoon gaan doen! Want de markt is enorm en met de komst van meer lichtgewicht panelen nemen de mogelijkheden toe."

Kennisdeling en schaalvoordeel

Deltawind, Zeeuwind en Sunrock gaan nu de samen optrekken om onder meer zon op dak in Zeeland een impuls te geven. Teus: "Sunrock is hierin gespecialiseerd en heeft dergelijke projecten vergaand geperfectioneerd. Dit biedt kansen voor

ZonOffensief Zeeland. Onze samenwerking levert naast kennisdeling en meer draagvlak ook schaalvoordeel op bij inkoop. Ook willen we een blauwdruk creëren voor samenwerking tussen energiecoöperaties en marktpartijen." Johannes vult aan: "Wij leren graag van coöperaties, die intensief in gesprek zijn met hun leden. Dat zijn allemaal mensen die iets willen. We voelen een hoop positiviteit en ambitie. De energietransitie kan sneller en slimmer. Daar willen we graag aan bijdragen."

Drijvende zonnepanelen bij Krammer?

Of, hoe en wanneer er drijvende zonnepanelen komen bij Windpark Krammer, is nu nog niet te zeggen. Teus: "Het is allemaal nog heel prematuur. Wij weten dat het Rijksvastgoedbedrijf ons dit project wil gunnen. Nu zijn we aan het onderzoeken of het bedrijfseconomisch te realiseren is en vooral of het ecologisch verantwoord is. De eerste studies hiernaar zijn gedaan, maar de impact die het heeft op de natuur moet nog nader onderzocht worden. Het behoud van de natuur staat voor ons natuurlijk voorop. Dat wordt allemaal eerst in kaart gebracht voor we vervolgstappen kunnen zetten. Daarbij is draagvlak voor deze plannen uiteraard een essentieel onderdeel."

Zeeuwind Innovatie Challenge 2021

Maar liefst achttien inzendingen kwamen binnen: van leerlingen en doorgewinterde bedrijven tot start-ups en studenten! Zij gingen creatief en innovatief aan de slag met de vraag: 'Hoe kunnen we gemeenschappen in Zeeland met behulp van vernieuwende oplossingen stimuleren hernieuwbare energie op te wekken of te gebruiken én helpen een bijdrage te leveren aan het Zeeuwse landschap?'

De jury koos uit alle inzendingen negen projecten. Die deelnemers mochten hun plannen nader gaan uitwerken tijdens de Challenge Weken in mei. Ze kregen 1.000 euro ter beschikking waarmee ze advies konden inwinnen om hun plannen aan te scherpen. Bij het ter perse gaan van dit nummer was de winnaar nog niet bekend. Maar op de volgende pagina's kunt u alvast kennismaken met vier inspirerende deelnemers! Benieuwd welke inzendingen er nog meer waren? Kijk dan op de homepage van onze website bij 'Zeeuwind Innovatie Challenge'.

Beoordelingscriteria

De jury beoordeelde of het ingediende plan:

- Binnen een jaar te realiseren is.

- Opwek of het gebruik van hernieuwbare energie stimuleert.
- Een bijdrage levert aan het Zeeuwse landschap.
- Technologisch of in de gekozen aanpak vernieuwend is.
- Kansen biedt aan gemeenschappen (straat- of buurtniveau) in Zeeland.
- Kan worden gerealiseerd door de indieners zelf.

En de prijs?

In totaal was er een bedrag van 30.000 euro beschikbaar voor de beste oplossingen. Dat bedrag kon ook in meerdere vouchers worden opgesplitst, afhankelijk van de kwaliteit van de ingediende projecten. Nieuwsgierig naar de uitslag? Kijk op www.zeeuwind.nl voor het laatste nieuws omtrent de Zeeuwind Innovatie Challenge.

Waarom organiseert Zeeuwind deze challenge?

Biodiversiteit en het voortbestaan van de aarde zijn voor Zeeuwind een groot goed. De opdracht is niet mis: er is door de overheid een CO₂-reductie afgesproken van 49% in 2030. Maar met de inspanningen van laatste twintig jaar zitten we pas op 10%. Als energievoederpartij zetten we ons elke dag samen met onze 2.700 leden in voor de energietransitie. We zien als Zeeuwind helaas vaak dat er een tegenstelling wordt opgeworpen tussen alternatieve energie-opwekking aan de ene kant en behoud van het Zeeuwse landschap aan de andere kant. Wij zijn er juist van overtuigd dat de overstap naar energie uit duurzame bronnen dé manier is om dit landschap duurzaam te behouden. Dat is in de praktijk niet altijd makkelijk, maar het is een uitdaging die we graag aangaan. Zodat toekomstige generaties – inwoners en bezoekers – net zo van het kenmerkende Zeeuwse landschap kunnen genieten als wij nu doen.

De jury

- Jules van Leijden, directeur Rabobank
- Ira von Harras, directeur Zeeuwse Milieufederatie
- Jo-Annes de Bat, gedeputeerde Provincie Zeeland
- Ko Zwemer, directeur Delmeco
- Teus Baars, directeur Zeeuwind (voorzitter jury)

*'Ons idee is
uniek in de
wereld'*

Even voorstellen

Wie: Remco Bruijns (39) en Jennefer van der Waart (35)

Waar: Sas van Gent

Werk: Eigenaars van Nieuwe Warmte

Idee: Energie opwekken uit vaarwater

Wat is jullie idee?

"Sinds twee jaar zijn wij bezig een slagkrachtinstallatie te ontwikkelen. Door de deining die scheepvaart veroorzaakt in kanalen, ontstaat zijwaartse kracht. Die pulserende druk kan onze installatie omzetten in elektrische energie. Overal aan de kades van vaarwegen kan dit gerealiseerd worden, want de installaties zijn slechts een halve meter breed. Bovendien zie je ze niet, hoor je ze niet en zijn ze makkelijk te installeren en te onderhouden vanaf de kade. Botst er per ongeluk een schip tegenaan, dan ontstaat er geen milieuvervuiling. De energie kan direct worden geleverd aan belendende bedrijven of aan het net."

Hoe haalbaar is het?

"We zitten nu in de prototype-fase. In het kanaal van Terneuzen naar Gent hangt een proefopstelling in het water, die we steeds aanpassen en verbeteren. De slagkrachtinstallatie kan heel flexibel worden toegepast: van tien stuks tot honderden achter elkaar. Onze eerste calculaties wijzen uit dat de installatie 1.000 watt piekvermogen levert per strekkende meter. Hoe drukker het kanaal wordt bevaren of hoe harder het waait, hoe meer het oplevert. In vijf jaar is de installatie terug te verdienen, inclusief onderhoud en zonder subsidie. Vooral in Noordwest-Europa is de slagkrachtinstallatie breed inzetbaar, omdat daar veel kanalen zijn."

Wat is jullie droom?

"We zijn nu in gesprek met Rijkswaterstaat, omdat we hopen dat we hun kades mogen huren. De energie die we daar met onze slagkrachtinstallaties opwekken, willen we zelf gaan verkopen. Volgend jaar moet de installatie af zijn en in 2023 klaar voor commerciële toepassingen. Het is onze passie om duurzame, innovatieve ideeën te ontwikkelen – deinende energie van het kanaal gebruiken om energie op te wekken is uniek in de wereld. Bovendien is het perfect te integreren in de natuur. Als bij-effect hopen we dat Jennefers innovatieve pionierswerk andere vrouwen inspireert om ook voor de techniek te kiezen!"

Even voorstellen

Wie: Ed de Nijs (71) en Jan Tilgenkamp (72)

Waar: Oostende en Axel

Werk: Energy Development & Solution Group

Idee: Kleine windturbines combineren met energieopslag

Wat is jullie idee?

“Wind heeft een enorme potentie, met drie keer zoveel operationele uren als zon. Wij hebben daarom een kleinschalige, verticale-as windturbine ontwikkeld, die al vanaf windkracht drie energie levert. Zo wekt ons model met een generator van vijf kW zo'n 25.000 kWh energie op bij 5.000 operationele winduren. Dat is voldoende elektriciteit voor vijf gasloze woningen, die dan ook nog een elektrische auto kunnen opladen. Die energie kun je vervolgens opslaan in een batterij die werkt met zoutwatertechnologie. Zo heb je ook elektriciteit als het niet waait. Die batterij is explosie- en brandveilig, milieuvriendelijk en modulair uit te breiden tot twee megawatt.”

Hoe haalbaar is het?

“We gaan de windturbines in Nederweert produceren en willen eerst de Zeeuwse en Vlaamse markt veroveren. Maar ook elders in Europa en de wereld zijn al contacten gelegd. De turbines zijn zowel in de stad als op het platteland te plaatsen. Bij woningen, appartementsgebouwen, hotels, bedrijven en in de land- en tuinbouw. De levensduur is minimaal twintig jaar en de terugverdientijd vijf à acht jaar, afhankelijk van hoeveel wind er op jouw locatie waait. De turbine maakt minder dan 25 decibel lawaai, vormt geen gevaar voor vogels of vleermuizen en veroorzaakt geen trillingen. Dat is getest op diverse locaties, met ondersteuning van technische universiteiten in Nederland en België.”

Wat is jullie droom?

“Er zijn in de wereld zoveel kansen! We hebben contacten in Andorra, waar ze in bergdorpen nog met dieselgeneratoren stroom opwekken. Met hotels in West-Afrika, waar acht keer per dag de stroom uitvalt en onze turbines en zoutwater celbatterijen echt dé oplossing kunnen zijn. Maar denk ook aan de toepassing bij natuurrampen, waar vaak alle elektriciteit uitvalt. Daar kun je met onze turbine en energieopslag de hulpverlening op gang helpen. Wij hopen dus dat we met deze innovatieve totaaloplossing de hele wereld aan schone en duurzame energie kunnen helpen.”

‘Je kunt ons idee ook toepassen in afgelegen gebieden’

Even voorstellen

Wie: Maarten van Oeveren (38) en Eric Caron (54)

Waar: Sint-Annaland en Breda

Werk: collega's bij VDL Steelweld

Idee: Windmolens monteren aan bestaande objecten

Wat is jullie idee?

"Tijdens ons dagelijkse ommetje in de lunchpauze zien we bij de supermarkt en bouwmarkt altijd van die banieren wapperen. Zo kwamen we op het idee om dat soort vlaggen om te bouwen tot een goedkope windmolen. We zijn aan de keukentafel begonnen met een constructie van karton, satéprikkers en strijkkralen. De ventilator zorgde voor de wind. Inmiddels hebben we een prototype gebouwd van een vlaggenmast met daaraan drie vlaggen. We hebben een standaard motor verbouwd tot hij perfect past bij ons ontwerp. De vlaggen draaien daardoor heel rustig rond, zodat je ze nauwelijks hoort en je er ook niet horendol van wordt als je ernaar kijkt. Daarnaast hebben we voor ons prototype een bijpassende generator ontwikkeld."

Hoe haalbaar is het?

"We zijn nu nog volop aan het testen. Het idee is straks heel breed toepasbaar. Je maakt immers gebruik van al bestaande infrastructuur zoals vlaggenmasten en lantaarnpalen. De molen weegt daarnaast erg weinig en heeft niet veel installatiehoogte nodig. Zodra ons prototype helemaal uitgetest is, hebben we ook een beter beeld van de kosten en technische specificaties. Je kunt hiermee op kleine schaal energie opwekken, maar wel op ontelbaar veel plekken tegelijk. Het heeft dus een enorme potentie."

Wat is jullie droom?

"Omdat onze constructie heel lichtgewicht is, kun je hiermee mogelijk drijvende windparken op zee realiseren. We verwachten ook dat het concept onder water werkt, zodat je van stroming of getijdenwerking gebruik kunt maken. En als we echt dromen? Dan varen er straks autonoom drijvende zeilschepen op de Oosterschelde, die via wind en stroming energie opwekken en opslaan. Zodra de batterij of tank vol is, keren de zeilschepen terug naar de haven om hun energie te lossen. We hopen dat onze plannen echt een alternatief worden voor de megaturbines die het landschap er niet mooier op maken."

'We maken gebruik van bestaande infrastructuur zoals lantaarnpalen'

Even voorstellen

Wie: Max Keuzenkamp (27) en Jetse Derks (27)

Waar: Leiden en Amsterdam

Werk: collega's bij Solarfields

Idee: Zonnepanelen boven fruit

Wat is jullie idee?

"Maatschappelijk en politiek gezien liggen zonnepanelen op landbouwgrond heel gevoelig. Daar wilden we graag een oplossing voor verzinnen, omdat veel agrariërs toch belangstelling hebben om met zonnepanelen extra inkomsten te genereren. Ons plan is om half-lichtdoorlatende zonnepanelen als 'dakje' boven laagstam appel- en perenbomen te monteren. Vergelijk het met een carport. Het innovatieve aan ons idee is dat we ook goten aan die dakjes maken, zodat je er tevens zoet water mee kunt opvangen. Veel Zeeuwse agrariërs kampen immers met een watertekort. Bovendien beschermt het de gewassen tegen hagel, nachtvorst en te veel zon. Nu gebeurt dat vaak met plastic koepels."

Hoe haalbaar is het?

"We hebben een testlocatie in Kapelle, bij een appel- en perenteler. Ons idee zit echt nog in de pilotfase. Of het een haalbare businesscase is, hangt van veel dingen af. Hoeveel zon er op de locatie schijnt, welke invloed de panelen hebben op de

teeltopbrengst en welke constructie er precies nodig is om ook nog machines in de boomgaard te kunnen gebruiken. Er zijn al enkele pilotprojecten in Nederland als het gaat om zachtfruit, maar dit project draait om hardfruit. Dat heeft meer licht nodig, dus daar ligt een uitdaging. Blijken onze plannen haalbaar, dan is de impact groter omdat er simpelweg meer appels en peren worden geteeld dan zachtfruit: 19.000 hectare."

Wat is jullie droom?

"In een provincie als Zeeland, met veel fruitteelt, kan de sector met ons idee innoveren en vooroplopen. Ons plan integreert immers multifunctioneel landgebruik, duurzame energieopwekking én het klimaatbestendig maken van fruitgaarden. Omdat er vaak hoge heggen om de gaarden heen staan, zijn de panelen voor de omgeving ook niet zo zichtbaar – zeker vergeleken met een traditioneel zonnepark. We hopen iedereen ervan te doordringen dat we met elkaar voor een gigantische uitdaging staan. Dit soort innovatieve ideeën zijn nodig om de klimaatcrisis op te lossen voor onze én voor de volgende generaties."

'Het wekt energie op, het beschermt het fruit én vangt zoet water op'

Windpark Willem-Annapolder straks weer klaar voor de toekomst

In 2003 ontwikkelde Zeeuwind samen met WEOM (nu Nuon) het windpark Willem-Annapolder aan de Franseweg in Kapelle. Zeeuwind is voor 44% eigenaar van dit windpark, samen met het Triodos Energy Transition Europe Fund en grondeigenaar Ronnie Rijk. Nu het windpark op het punt staat om opgeschaald te worden, blikken we met de betrokken partijen terug én vooruit.

_De productiemanager

“Indertijd liep heel Kapelle uit voor de opening van het windpark”, herinnert Niek Tramper zich. Niek is productiemanager bij Zeeuwind en verantwoordelijk voor beheer, onderhoud en exploitatie van de turbines in de Willem-Annapolder. “De fanfare was erbij en er werd ontzettend veel aandacht aan besteed. In de tussenliggende jaren hebben de ontwikkelingen niet stilgestaan en is er een nieuwe generatie windturbines ontwikkeld die veel meer oplevert. Daarom worden de huidige tien turbines,

die samen 17.800 MWh energie opwekken, vervangen door vier veel grotere turbines. De vergunningen daarvoor zijn in 2020 verleend en de SDE-subsidie is dit najaar toegekend. We zijn nu bezig om de bouw voor te bereiden en hopen in 2023 te gaan slopen en de nieuwe windturbines te bouwen. Waarschijnlijk valt de keuze op turbines met een rotor van 150 meter, die elk een vermogen hebben van vijf à zes megawatt en totaal 70.000 MWh leveren. Dat is ruim drie keer de huidige opbrengst.”

Landmanslust en Kapelle-Schore

Tegelijkertijd wordt aan de oostkant van de Willem-Annapolder ook een windpark ontwikkeld, genaamd Landmanslust. Niek: "En E-Connection hoopt op termijn ook Windpark Kapelle-Schore te kunnen herontwikkelen. Maar dat kan pas als er meer duidelijkheid is over de dijkverzwaren bij Schore. Mochten ook die twee turbines vervangen kunnen worden, dan wekken de acht nieuwe windturbines zeven keer zoveel energie op als de twaalf oudere exemplaren. Dat is omgerekend voldoende duurzame stroom voor het gemiddelde jaarlijkse elektriciteitsverbruik van 45.000 huishoudens."

Zonnepark onder de windturbines?

De gemeente Kapelle heeft in de Regionale Energiestrategie de ambitie uitgesproken om in 2030 ook nog dertig megawatt aan zonne-energie op te wekken. "Daarom zijn er plannen om onder de windmolens een zonnepark aan te leggen", vertelt Niek. "Uiteraard kunnen we dat alleen realiseren met toestemming van de bewoners. Het grote voordeel is, dat je dan met één aansluiting zowel

'Met de nieuwe turbines verdrievoudigen we de opbrengst'

wind- als zonne-energie aan het net kunt leveren. Cable pooling, zoals dat zo mooi heet, scheelt extra investeringskosten. Ik kan me voorstellen dat veel mensen zich afvragen: 'Waarom is Zeeuwind opeens voor een zonnepark op landbouwgrond?' Maar onder windturbines maken we daar een uitzondering op, juist vanwege de voordelen van cable pooling." Mochten deze plannen gerealiseerd kunnen worden, dan gaat het om 22 hectare aan zonnepanelen met een opbrengst van dertig MWh. "Dat betekent echt wel iets voor het landschap", erkent Niek. "Daarom is het 'onzichtbaar' maken van het park, bijvoorbeeld door wintergroene beplanting, wel een voorwaarde. En natuurlijk dat er draagvlak voor is."

'Op deze manier draag ik mijn steentje bij aan een duurzamere wereld'

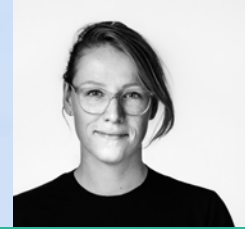
De grondeigenaar

"Mijn interesse in techniek was indertijd de drijfveer om mee te doen met de ontwikkeling van Windpark Willem-Annapolder", blikt Ronnie Rijk terug. Ronnie is agrariër, die zijn grond verhuurt aan het windpark. "Bovendien kun je er ook nog wat aan verdienen. Zelf woon ik zes kilometer verderop, dus ik zie ze wel, maar hoor ze niet. Als ik bezig ben met het bewerken van het land

rond de turbines, heb ik er trouwens ook geen last van. We verbouwen hier aardappelen, uien, tarwe en bieten. Als ik nu opnieuw voor de keuze kwam te staan om mijn grond wel of niet te verhuren, zou ik het weer doen. We moeten toch met z'n allen zorgen voor meer duurzame energie. Windenergie kan daar een bijdrage aan leveren. Ook privé probeer ik mijn steentje bij te dragen: we hebben een warmtepomp, rijden elektrisch en op onze loods liggen 108 zonnepanelen. We kunnen zelfs energie terugleveren aan het net!"

Spectaculair uitzicht

Ronnie is voor Zeeuwind de 'ogen en oren' van het windpark. "Als molenaar ga ik soms mee naar boven als er inspecties worden uitgevoerd of storingen worden verholpen. Je klimt dan met een ladder zeventig meter naar boven. Tussentijds zijn er wel plekken waar je even kunt uitrusten. Boven is het uitzicht spectaculair! Eigenlijk heb ik een beetje hoogtevrees, maar je staat daar heel veilig, dus ik vind het niet eng. Ook sta je vast met een gordel. Het is binnenin de buis ook best ruim: onderin is de diameter vier meter, bovenin de helft. De turbines draaien 365 dagen per jaar, 24 uur per dag. Het is dus logisch dat ze nu vervangen worden. Bovendien worden de nieuwe exemplaren groter en draaien ze langzamer. Dat geeft dus een rustiger beeld. Al moet ik je zeggen dat er bij mij eigenlijk nooit mensen komen klagen. En laten we eerlijk zijn: een kolencentrale is ook geen mooi gezicht."

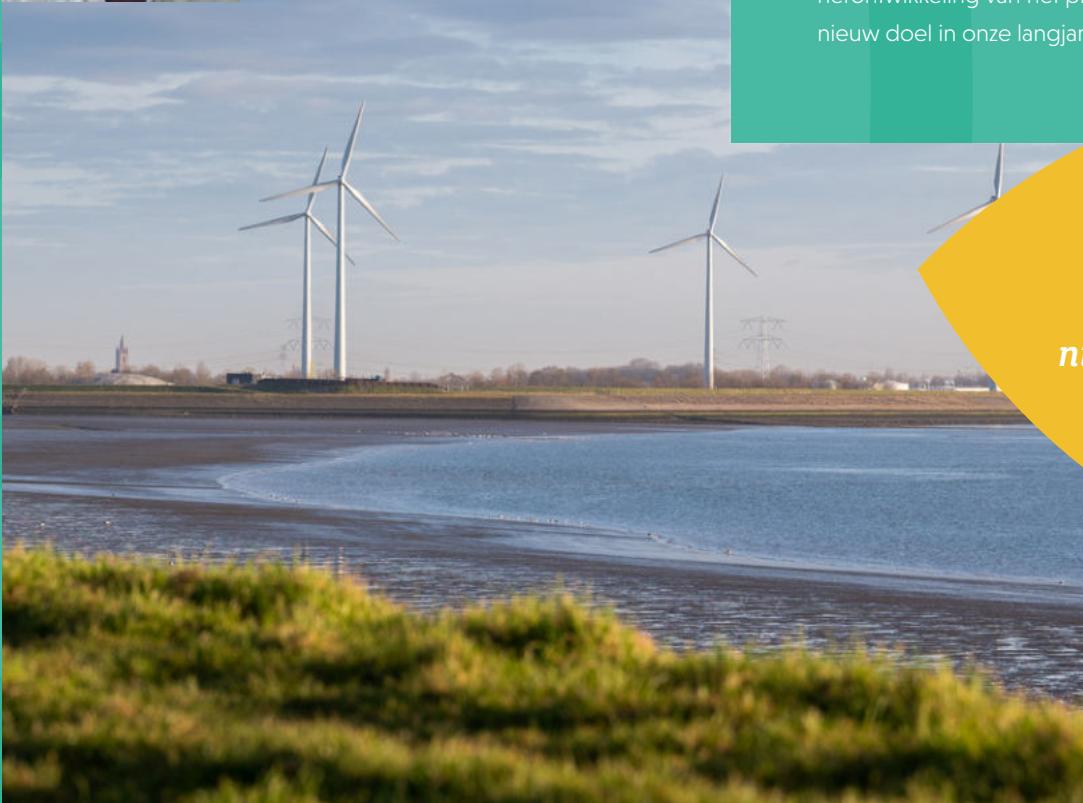

_De investeerder

Per 1 maart 2007 werd Triodos Energy Transition Europe Fund voor een derde deel eigenaar van Windpark Willem-Annapolder. "Het fonds bestond toen net, want duurzame energie stond toen nog in de kinderschoenen", vertelt Sonja de Ruiter, Investment Manager bij het fonds. "We hebben indertijd de aandelen overgenomen van een andere grondeigenaar. Ons fonds investeert voor 95% in de duurzame opwek uit wind en zon. Overige projecten gaan over de opslag van energie in batterijen en elektrisch laden. We kijken waar we van toegevoegde waarde kunnen zijn om zo projecten mogelijk te maken waar niet iedereen voor in de rij staat."

Betrokkenheid en draagvlak

In Zeeland participeert Triodos Energy Transition Europe Fund ook in de windparken op de Oosterscheldekering. Sonja: "Verder elders in Nederland en Europa. Zeeuwind is de enige coöperatie waar we mee samenwerken. Dat ervaren we als heel positief, omdat we lokale betrokkenheid en draagvlak erg belangrijk vinden. Dat Zeeuwind zo professioneel georganiseerd is, maakt het voor ons wel eenvoudig. Het is leuk dat we bij Windpark Willem-Annapolder ook geregeld contact hebben met bijvoorbeeld Ronnie en Niek. We trekken nu veel samen op, omdat we bezig zijn met de herontwikkeling van het project. Dat is een mooi nieuw doel in onze langjarige samenwerking."

'We maken projecten mogelijk waar niet iedereen voor in de rij staat'

Het verhaal achter... *batterijopslag*

Energieopslag, de missende factor voor de energietransitie?

Steeds vaker komt er in het nieuws voorbij dat batterijen nodig zijn voor een succesvolle energietransitie. In deze rubriek lichten we toe waarom batterijen nu nog niet zo veel worden toegepast en wat hun invloed is op het elektriciteitsnetwerk.

Waarom is energieopslag van belang?

Om ons energiesysteem toekomstbestendig en duurzaam te maken, zijn er een aantal zaken belangrijk. De hoofdkenmerken van deze transitie zijn de groeiende hoeveelheid hernieuwbare energie met variabele patronen, de toename van elektrificatie en de stijging van decentrale opwekking van energie. Door toenemende wisselingen van vraag en aanbod in het energiesysteem, is er meer behoefte aan flexibiliteit. De mate van flexibiliteit van het energiesysteem kan omschreven worden als het vermogen om te kunnen omgaan met toenemende onvoorspelbaarheid en onbalans in vraag en aanbod, terwijl de prestatie en betrouwbaarheid gewaarborgd moet blijven.

Energieopslag in het algemeen

In het algemeen is het doel van energieopslag het verplaatsen van het moment waarop de stroom nodig is. De snelheid van reageren en de ontladtijd zijn van belang voor het regelen in verschillende categorieën. In de afbeelding op deze pagina is dat schematisch weergegeven.

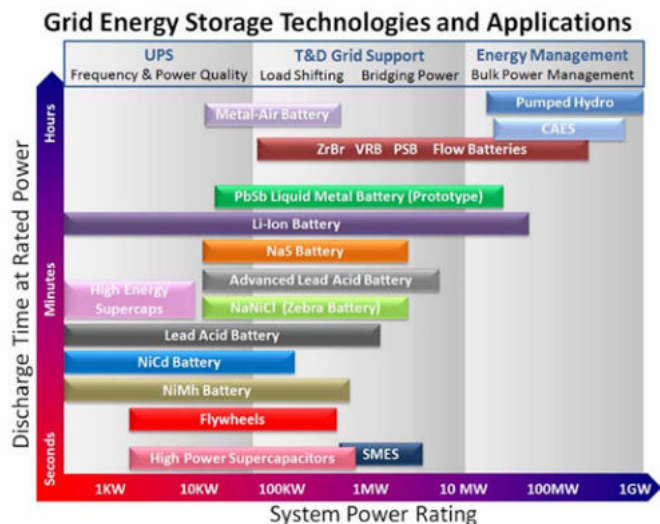
Vaak wordt er bij energieopslag gesproken over batterijen. Dat is één vorm van energieopslag, maar zeker niet het volledige verhaal. Er zijn veel verschillende soorten energieopslag mogelijk, iedere techniek heeft zijn eigen voor- en nadelen.

Er zijn een aantal categorieën te definiëren:

- Frequentieregulatie en opvangen van kleine fluctuaties in energielevering, kleinere opslagcapaciteit, met een korte ontladtijd.
- Opslag gebruikt voor piekvragen, waarbij er een middelgrote capaciteit beschikbaar is en een gemiddelde ontladtijd.
- Energiemanagementsystemen, met een grote opslagcapaciteit, met een lange ontladtijd.

Huidige problematiek

Vaak worden batterijen genoemd als de methode om het elektriciteitsnet te ontlasten. Dit kan een

mogelijke oplossing zijn. Echter, iedere technologie heeft zijn eigen toepassing, elk van die categorieën heeft specifieke kenmerken in tijd, capaciteit, snelheid en kosten. Uiteindelijk bepaalt de functie van energieopslag welke technologie in een bepaalde toepassing het best ingezet kan worden.

Elektrische auto inzetten als batterij?

Kan ik mijn elektrische auto niet gebruiken om energie in op te slaan en zo het elektriciteitsnetwerk te ontlasten? Dat kan, maar vaak worden er bepaalde zaken over het hoofd gezien. De elektrische auto heeft een bepaald aantal cycli dat de batterij opgeladen en weer ontladen kan worden. Als de auto het net wil helpen, dan verhoogt dit het aantal cycli. Dus gaat de levensduur van de batterij achteruit.

Verder is de capaciteit van de batterij nog niet dusdanig dat het een grote impact heeft op het elektriciteitsnet. Alleen met de wet van grote getallen is dit mogelijk. Als voorbeeld: één windturbine heeft 3 MWh aan productie, één Tesla S heeft 100 kWh als opslag. Stel dat het vermogen van één windturbine voor één uur moet worden opgevangen, dan zijn er al dertig Tesla modellen S nodig, die van 0% naar 100% kunnen opladen in één uur. In werkelijkheid zal het aantal benodigde Tesla's nog vijf à zes keer hoger moeten liggen, omdat de oplaadsnelheid gelimiteerd is thuis op $\pm 15\text{kWh}$ en omdat niet iedere aangesloten auto op 0% zal starten.

Duurzamere bedrijfsvoering?

*Kies voor
Zeeuwse-
stroom!*

Pionieren in een bijzondere transitie. Zo ziet Bastiaan Odijk zijn rol als projectmanager bij Zeeuwsestroom. Want hoe mooi zou het zijn als het lukt om de vraag naar en het aanbod van groene energie beter op elkaar af te stemmen? En dat alle in Zeeland opgewekte stroom ook wordt afgenomen door Zeeuwse bedrijven?

De grootste uitdaging van wind- en zonne-energie is dat er enorm veel aanbod is bij harde wind en op zonnige dagen, terwijl er op andere dagen soms nauwelijks groene stroom wordt opgewekt. "Dat heeft ook invloed op de prijs", aldus Bastiaan. "De kunst is dus om het zo te organiseren dat bedrijven meer stroom afnemen als het hard waait. Bij Zeeuwsestroom gaan we maatwerk leveren per bedrijf. Een belangrijke component daarbij is het ontsluiten van data: dat de ondernemer bewust wordt van zijn energieverbruik, daar grip op krijgt en zijn verbruik afstemt op het aanbod. Zo kun je bijvoorbeeld elektrische vorkheftrucks gaan opladen als het aanbod groot is. Of je boiler tijdelijk van 90°C naar 70°C zetten als er weinig groene energie beschikbaar is. Of je productieproces 's nachts twee uur eerder of later opstarten. Bovendien is de prijs op piekmomenten laag, dus dat scheelt in de energiekosten."

Doe ook mee!

Op dit moment zit Zeeuwsestroom in de beginfase. Een aantal bedrijven is nu al aangehaakt – in de vorige editie van Zeeuwind Nieuws heeft u kennis kunnen maken met deelnemer SVRZ. Toch zijn er voor het leerproces meer data nodig. Bastiaan: "Daarom hebben we begin juni een masterclass georganiseerd om Zeeuwse ondernemers uit te leggen hoe vraagsturing in de energiemarkt werkt en welke voordelen het biedt. De bijeenkomst was mede-georganiseerd door de Rabobank. We hopen dat naar aanleiding van die bijeenkomst veel bedrijven aanhaken. Want hoe meer data we kunnen ontsluiten, hoe nauwkeuriger we de energievraag inzichtelijk krijgen en des te beter we vraag en aanbod op elkaar

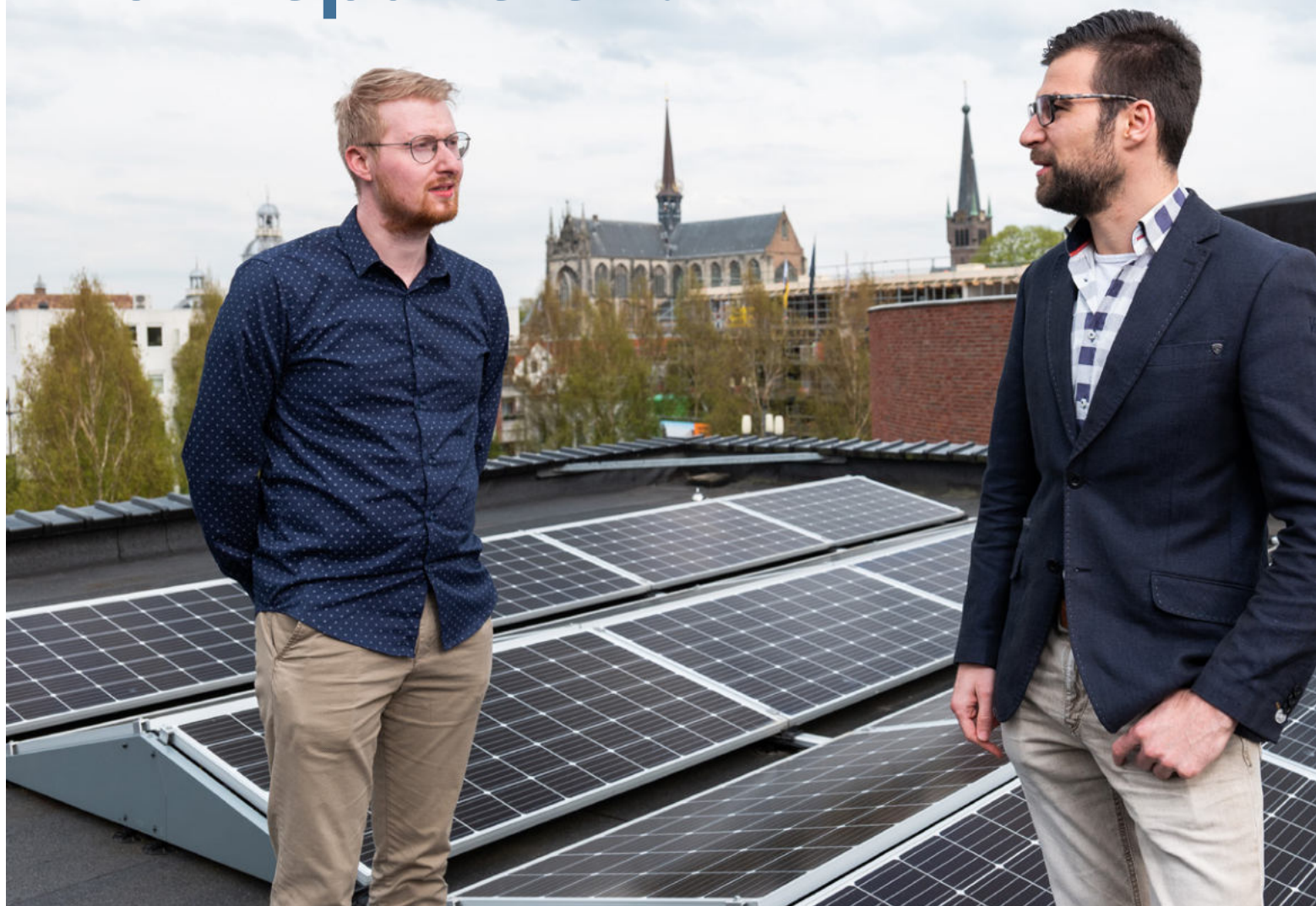
af kunnen stemmen. Het grote voordeel voor de deelnemende bedrijven is dat ze inzicht krijgen in het energieverbruik van hun bedrijfsproces en dat ze tegen een transparante prijs in Zeeland opgewekte energie geleverd krijgen. Zeeuwsestroom werkt daarbij nauw samen met MyBit, die via een app de ondernemers via hun eigen account inzicht geeft in hun energieverbruik. Ook verzamelen we data van de productie van onze windmolenparken."

Zeeuwse stroom voor de Zeeuwen

Bastiaan ziet graag dat ook producenten van zonne-energie bij Zeeuwsestroom gaan aanhaken. "Veel ondernemers die via ZonOffensief Zeeland of zelfstandig een zonnepark op hun bedrijfspand hebben gerealiseerd, wekken meer energie op dan ze kunnen verbruiken. Ook die stroom kunnen wij via Zeeuwsestroom in de markt zetten. We zijn dus op zoek naar alle ondernemers die zich vanuit de coöperatieve gedachte in willen zetten voor het verder verduurzamen van Zeeland." Bastiaan hoopt dat op termijn alle in Zeeland opgewekte energie ook in Zeeland wordt verbruikt. Daarbij durft hij voorzichtig nog wel verder vooruit te kijken: "Mijn stip op de horizon is dat we via Stichting Energiek Zeeland woningen én bedrijven verduurzamen en dat we ze via Zeeuwsestroom van energie voorzien en helpen met vraagsturing. Zo kan Zeeuwind uiteindelijk alle particulieren en ondernemers in Zeeland ondersteunen in hun energiehuishouding."

Meer weten? www.zeeuwsestroom.nl

Waarom liggen niet alle bedrijfsdaken vol met zonnepanelen?

“Omwonenden vragen zich verontwaardigd af waarom zonnepanelen op landbouwgrond worden gelegd, terwijl bedrijfsdaken in de buurt nog leeg zijn.” Zomaar een zin uit een recent artikel op de website van de NOS. Waarom lukt het niet om alle bedrijfsdaken in Nederland vol te leggen met zonnepanelen? We vroegen het onze experts bij Zeeuwind.

Jochem Compiet en Mattijs Mertens zijn als Projectmanagers van ZonOffensief Zeeland dagelijks bezig met ‘zon op dak’. “Laten we positief beginnen en eens kijken naar wat al wél gelukt is”, begint Jochem zijn verhaal. “We zijn nu vier jaar bezig met ZonOffensief Zeeland, waarmee we ondernemers

helpen met het realiseren van een zonnepark op hun bedrijfspand. Inmiddels doen er 23 ondernemers mee, die samen ruim 11.000 zonnepanelen op hun dak hebben liggen. Die wekken energie op voor omgerekend bijna 1.100 Zeeuwse huishoudens. Daarnaast zijn er heel veel bedrijven die wij hebben geadviseerd, maar er uiteindelijk voor hebben gekozen hun plannen zelf te realiseren. Prima, want dat draagt natuurlijk wel bij aan ons doel: meer zon op dak!”

Aansluiting op het net

Dan het slechte nieuws. Mattijs zucht: “Voor de laatste SDE-subsidieronde hebben we zevenhonderd bedrijven benaderd. De score: nul belangstellenden...”

*‘Verdriedubbel
de subsidie!
Als het financieel
interessanter wordt,
gaan meer bedrijven
meedoen’*

De uitdagingen als het gaat om zon op dak zijn heel divers. Om te beginnen is er een grootverbruikaansluiting op het energienet voor nodig. Op dit moment heeft slechts tien procent van de grote bedrijfsdaken zo'n aansluiting. Het is lang niet altijd mogelijk die tegen behapbare kosten te realiseren. Bovendien is op een aantal plekken, zoals op Tholen en Schouwen-Duiveland, het net al overbelast. Die problemen moeten dus eerst verholpen worden door de netbeheerder. Wil je aanspraak kunnen maken op een SDE-subsidie, dan is een grootverbruikaansluiting een voorwaarde. Daarom zie je op grote daken soms maar enkele zonnepanelen liggen in plaats van een dak vol."

Dakconstructie en rendement

Jochem vervolgt: "Dan zit je nog met de dakconstructie. Niet alleen het gewicht van de panelen is een uitdaging, ook de trekkracht op de panelen bij harde wind. Omdat het bijna niet rendabel is om de dakconstructie te verstevigen, is dat vaak een struikelblok. Bovendien moet je inmiddels zo'n 1.700 m² dak bedekken met zonnepanelen om je investering rendabel te maken. Dan heb je nog het probleem van de verzekering. Loodsen waarin brandbare goederen liggen, zoals bijvoorbeeld bij een houtzagerij, mogen om die reden vaak geen zonnepanelen op het dak plaatsen. En hoewel panelenbrand meestal op huizen ontstaat en dan ook nog eens bij oudere installaties, zijn de eisen voor bedrijven tegenwoordig erg streng."

Tot slot noemt Mattijs nog het rendement. "Vaak hebben ondernemers thuis al zonnepanelen op het dak. Die verdienen je in zeven jaar terug. Terwijl de SDE-subsidieregeling voor bedrijven steeds ongunstiger wordt: daar is de terugverdientijd soms wel dertien jaar. Veel ondernemers haken om die reden af, dat is een te lange termijn. Daar komt ook nog bij dat bij het toekennen van de SDE-subsidie windturbines en CO₂-afvang voorrang hebben. Regelmatig worden de aanvragen die wij doen namens de ondernemers om die reden afgewezen – de pot is dan al leeg. Dat is heel frustrerend!"

Financiële prikkel

Wat is de oplossing? Lachend zeg Mattijs: "Verdriedubbel de subsidie! Als het financieel interessanter wordt, gaan meer bedrijven meedoen." Ook wanneer hij zijn antwoord nuanceert, heeft het met geld te maken: "Er zijn gewoon heel veel

kosten mee gemoeid. Een grootverbruikaansluiting kan zo twintig- à dertigduizend euro kosten en bij langere afstanden nog meer. Daar komen de jaarlijkse vastrechtkosten nog bij. Dat snoept zo weer vijf procent van jaarlijkse inkomsten aan stroom op. De financiële prikkel is wel degelijk belangrijk; het wordt steeds lastiger de investering terug te verdienen." Jochem vult aan: "Het is ook belangrijk dat ons energienet snel meer energie aankan en ruimte heeft voor tijdelijke energieopslag. Ook zouden innovatieve, lichtgewicht zonnepanelen een oplossing kunnen zijn. Dan komen opeens meer daken in aanmerking. Maar uiteindelijk moet de intrinsieke motivatie van de ondernemer het verschil maken. Een bedrijfsdak vol panelen geeft je onderneming een duurzame uitstraling. En onderaan de streep houd je er nog iets aan over ook!"

De heren eindigen het artikel daarom graag positief: "Bij elkaar opgeteld is de opbrengst van ZonOffensief Zeeland in drie jaar tijd vertienvoudigd. Bovendien zijn we nu in gesprek met een aantal interessante partijen. Als dat lukt, krijgt dit project echt een geweldige boost. Bovendien is er – ondanks alle uitdagingen – nog zo'n enorme potentie aan bedrijfsdaken in Zeeland. Wij blijven dus graag denken in kansen!"

Zeeuwind wordt hét Zeeuwse loket voor zon op dak!

In de Zeeuwse RES is afgesproken dat we in 2030 in Zeeland 700 megawatt duurzame energie opwekken uit wind en 1.000 megawatt uit zon. Daarbij hopen veel Zeeuwse inwoners dat die zonnepanelen op bedrijfsdaken komen te liggen en niet op vruchtbare landbouwgrond. Zeeuwind gaat de Provincie Zeeland helpen om inzichtelijk te maken wat de potentie is van zon op dak en hoe dat gestimuleerd en gerealiseerd kan worden.

Rogier Polderman, programmamanager bij Zeeuwind, vertelt wat de plannen zijn. "Wij hebben de afgelopen jaren ontzettend veel ervaring opgedaan met zon op dak en kunnen bedrijven hierover adviseren. Later dit jaar gaan wij in opdracht van de Provincie en in samenspraak met de netbeheerder bedrijven benaderen met voldoende aansluitcapaciteit. We richten ons in eerste instantie op de gemeenten met de meeste potentie, daarna rollen we het uit over heel Zeeland. De doelstelling het eerste jaar is om vijftig bedrijven met een groot- en vijftig bedrijven met een kleinverbruikaansluiting te enthousiasmeren om te investeren in zon op hun bedrijfsdak. Daarbij krijgen de ondernemers gemiddeld 12 tot 25 uur aan advies en een haalbaarheidsrapport, zodat ze een gedegen businesscase hebben om de plannen uit te voeren.

Dat kunnen ze zelfstandig doen of – als ze zelf geen investeringsruimte hebben en het dak groot genoeg is – alsnog via ZonOffensief Zeeland."

Rogier verwacht dat dit traject ook een hoop inzicht geeft: "Wat is haalbaar als het gaat om zon op bedrijfsdaken? Eind 2020 lag er in Zeeland 115 megawatt aan zonnepanelen op kantoren en loodsen. Als je kijkt naar de potentie in Zeeland, dan kan daar misschien nog wel 300 megawatt aan worden toegevoegd. Maar dan moet wel iedereen meedoen! Van de 1.000 megawatt zonne-energie uit de RES, kunnen we dus maar een deel via panelen op daken realiseren. Als je er alles aan gedaan hebt om dat te bewerkstelligen, kun je daarna wel beter uitleggen waarom zon op land of op water soms echt het enige alternatief is."

Ad van Leeuwen

'Ik laat het pionieren liever aan Zeeuwind over'

Ooit pionierde hij in zijn achtertuin en bouwde daar een windturbine met een wasmachinemotor. Zijn huis is verduurzaamd en hij probeert anderen te enthousiasmeren dat ook te doen. Sinds 2011 is Ad van Leeuwen (67) lid van Zeeuwind. Wat drijft een Brabander om zich bij een Zeeuwse coöperatie aan te sluiten?

"Samen met een collega die net zo zot was als ik, heb ik halverwege de jaren tachtig een windmolen in mijn achtertuin gebouwd. Ik was geïnspireerd geraakt op een beurs over windenergie in Den Helder en ben gaan kijken in Boxtel, waar bij een alternatieve tuinderij ook een hobby-windmolen stond. Met het 'Wind Werkboek' in de hand, zijn we aan de slag gegaan: een paal van zes meter hoog en twee wieken in de top. Dat ding ging zo hard, dat we er bang van werden. En een herrie! Ook met vier wieken gingen de burens sputteren als de molen serieus draaide. En je kon van de opbrengst net één lampje laten branden. Toen realiseerde ik mij dat dit geen serieuze optie was."

Samen bereik je meer

Ad heeft een technische achtergrond en altijd interesse gehad in alternatieve energie. "Op een beurs kwam ik in contact met Zeeuwind en zo ben ik lid geworden. Het mooie aan een coöperatie is dat ze draagvlak creëert en proactief bezig is. Je voelt je daar als lid bij betrokken en hoeft niet meer zelf te pionieren! Al probeer ik zelf ook altijd anderen te overtuigen om te kiezen voor groene energie. De techniek helpt me daarbij. Op ons dak liggen twintig zonnepanelen en via een app kan ik aan mijn vrienden laten zien hoeveel die opwekken. Zo maak je het tastbaar en wek je hun interesse. Meestal gaan ze dan overstag. Zeker als ik vertel dat onze elektriciteitsrekening maar een tientje per maand is. De investering in panelen hebben we in zeven jaar terugverdiend. Wel zie ik dat de techniek snel gaat: de jongste generatie zonnepanelen leveren al veel meer op!"

Huis verduurzamen

Vorig jaar heeft Ad de warmtecamera van Zeeuwind geleend. "Mijn vrouw Thea en ik wilden gaan verbouwen en ik was benieuwd waar nog verbeterpunten zaten. Ons huis bleek veel warmte te lekken rond de kozijnen. Daarom hebben we alle aluminium kozijnen vervangen door hout. We hopen dat het warmteverlies volgende winter nihil is en dat we minder last hebben van vocht. Verder heb ik een warmtepomp in mijn hobby-garage, zodat we die ook duurzaam kunnen verwarmen. Overigens merk ik dat bewoners in onze wijk heel terughoudend zijn als het gaat om verduurzamen. Iedereen zit te wachten op de plannen van de gemeente. Zo wordt een deel van Tilburg verwarmd met het warme water uit de Amercentrale in Geertruidenberg. Wellicht gaan hier in de wijk ook alle cv's eruit en worden we aangesloten op dat warmtenet. Dan heeft nu investeren in een warmtepomp niet zoveel zin."

Leden betrokken houden

Ad hoopt dat het lukt om de energietransitie te realiseren zonder zonneparken op kostbare landbouwgrond te leggen. "Daar ben ik echt faliekant op tegen. Wat mij mooi lijkt, is als het Zeeuwind lukt als eerste coöperatie windenergie direct om te zetten in waterstof. En wat mij betreft organiseren ze weer vaker informatieavonden, waarbij de leden over de nieuwste technieken en mogelijkheden worden bijgepraat. Zelf ben ik indertijd een keer in Goes geweest op een avond over zonnepanelen. En dat de leden dan de mogelijkheid krijgen die gezamenlijk in te kopen. Zo maak je het aantrekkelijk. Want dat is wat ik toch wel in mijn omgeving merk: veel mensen laten zich vooral leiden door hun portemonnee. Als er financieel voordeel mee te halen is, trek je ze over de streep. Bij Zeeuwind is voldoende kennis en kunde aanwezig om leden en andere belangstellenden hiervoor te enthousiasmeren!"

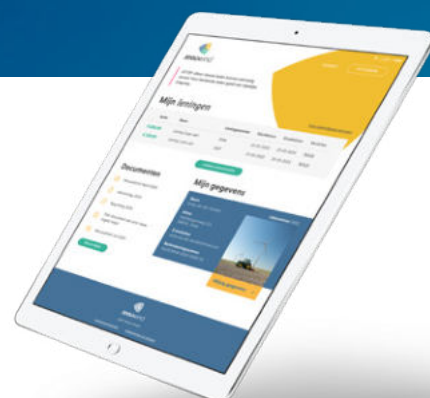
Kort nieuws uit onze coöperatie

Algemene Ledenvergaderingen

Op 16 juni 2021 organiseren we een extra ALV waarin de wijziging van de statuten staat geagendeerd. De volgende reguliere ALV is 23 juni 2021. Beide vergaderingen zijn digitaal en beginnen om 19.00 uur. Alle informatie, waaronder de agenda en onderliggende stukken, sturen we u te zijner tijd per mail. Ontvangt u de stukken nu nog over de post en wilt u de informatie liever per mail krijgen? Geef uw mailadres aan ons door via info@zeeuwind.nl. Bedankt!

Thuiswerken

Net als iedereen in Nederland, heeft ons team een raar jaar achter de rug. We hebben voornamelijk vanuit huis gewerkt, moesten geregeld naar de teststraat, soms in quarantaine en een enkeling werd ook echt getroffen door corona. Gelukkig maken we het inmiddels allemaal weer goed – we hopen u ook! Soms waren we misschien iets minder goed bereikbaar of reageerden we wat trager, maar al het werk kon in de meeste gevallen gelukkig gewoon doorgaan. Hopelijk kunnen we snel weer met z'n allen aan de slag op kantoor én u weer in levenden lijve ontmoeten. Graag tot ziens!

Nieuw ledenportaal

Heeft u al ingelogd in ons nieuwe ledenportaal? Daarin kunt u in één oogopslag actuele informatie vinden over de status van uw lidmaatschap en uw leningen aan onze coöperatie. Als u in de toekomst weer een nieuwe lening wilt verstrekken aan Zeeuwind, dan kunt u dat heel eenvoudig in het ledenportaal regelen. De betaling kunt u dan direct overmaken via iDeal: u wordt automatisch doorgelinkt naar internetbankieren van uw bank. Uiteraard kunt u er ook voor kiezen om handmatig te betalen. Om in te kunnen loggen in het ledenportaal hebben we uw mailadres nodig. Is dat nog niet bekend bij ons? Geef het dan door via info@zeeuwind.nl.

Digitale nieuwsbrief

Ons magazine verschijnt twee keer per jaar, maar iedere maand versturen we een digitale nieuwsbrief. Zo bent u altijd als eerste op de hoogte van de meest actuele ontwikkelingen bij Zeeuwind. Ook als er nieuwe leningen of obligaties worden verstrekt, wordt u daar via de nieuwsbrief van op de hoogte gebracht. Als lid ontvangt u onze digitale nieuwsbrief automatisch. Tenminste, als het juiste mailadres van u bij ons bekend is. Ontvangt u de nieuwsbrief nu niet, stuur hierover dan een mail naar info@zeeuwind.nl. Overigens belanden onze mailings soms per abuis in uw spambox. Controleer die voor de zekerheid ook.

In memoriam

Onlangs bereikte ons het bericht van overlijden van twee zeer betrokken relaties van Zeeuwind. In deze editie van Zeeuwind Nieuws blikken wij terug op onze nauwe samenwerking en hun inzet voor onze energiecoöperatie. Wij hebben hun nabestaanden uiteraard gecondoleerd met dit grote verlies.

Ko Walhout, molenaar

Niek Tramper, productiemanager bij Zeeuwind, blikt terug op zijn samenwerking met Ko: "Ko was de molenaar van onze windturbines Borssele en OLAZ Compostering. Hij had het molenaarschap overgenomen van zoon Jan, die buiten Borssele ging wonen. Met een wekelijks bezoek aan de turbines was Ko jaren de ogen en oren van Zeeuwind. Het logboek in de turbine was altijd punctueel en tot in detail ingevuld. Ko was altijd positief kritisch en dat heeft geleid tot een hogere beschikbaarheid en verbetering van de toegankelijkheid van de turbines.

Een maand na mijn aantreden bij Zeeuwind in 2008 kwam er een kritische oproep van Ko over de communicatie vanuit ons kantoor richting de molenaars. Dit heeft geleid tot verschillende gezellige avonden met alle molenaars en een jaarlijks bezoek voor Kerst. Ik heb altijd genoten van zijn gastvrijheid, verhalen over Pechiney, belangstelling voor Zeeuwind, de techniek en de windturbines. Aangezien ik Ko afgelopen Kerst niet thuis trof, heb ik hem op oudejaarsdag gebeld en afgesproken om na corona bij hem langs te komen om bij te praten. Het heeft niet zo mogen zijn."

Rinus Breure, voorzitter Windturbinepark Kats II

Teus Baars, directeur van Zeeuwind, haalt herinneringen op aan Rinus: "Zoals op de overlijdenskaart ook stond: Rinus wás 'grond en wind'. In de laatste vijf jaar van Zeeuwind Windpark Kats I (vier kleine turbines) was er op Noord-Beveland veel belangstelling van boeren voor windturbines. Er werden diverse initiatieven ontplooid. Om die te bundelen werd Camperwind opgericht, met Rinus als voorzitter. Hij was een doorgewinterde bestuurder met functies binnen de CZAV en ZLTO. Maar het liefst zat hij een hele dag op de trekker: een agrariër in hart en nieren! Maar wel een bourgondische, want de jaarlijkse uitjes zullen niet meer hetzelfde zijn zonder Rinus.

Zeeuwind en Camperwind trokken samen op bij de ontwikkeling van Kats II. Christiaan van de Hove van Zeeuwind ontwikkelde en Rinus was de man die sturing gaf aan het aandeelhoudersoverleg van twee bestuursleden van Camperwind en twee van Zeeuwind. Het waren roerige tijden. Rinus wist echter altijd met overwicht de meningen op één lijn te krijgen en zorgde voor de juiste besluitvorming. Ook onlangs nog, met de voorbereiding van de opschaling van Kats II, heeft Rinus z'n stempel gedrukt op de besluitvorming. De bedoeling was dat Rinus zou stoppen na realisatie van de opschaling. Het was hem helaas niet gegeven. Wat zullen we Rinus missen."

Met windenergie investeren *in de samenleving*

In maart ontvingen we bij Zeeuwind een enthousiaste brief van Stichting Dorpsraad Nieuwdorp. Zij informeerden ons over de besteding van de jaarlijkse opbrengst van Windpark Estlandweg II. Aanleiding voor de redactie van dit magazine om eens contact op te nemen met de secretaris van de Dorpsraad, Griet Aarnoutse.

"Wij krijgen jaarlijks een vaste vergoeding van de opbrengst van het windpark van minimaal 2.500 euro. Maar in 2020 had het flink gewaaid, dus ontvingen we maar liefst 3.000 euro! Wij vragen de bewoners van Nieuwdorp elk jaar om ideeën aan te dragen voor de besteding van dat geld. Deze ideeën worden voor de jaarvergadering ingeleverd en tijdens die vergadering kiezen we uit de beste suggesties. Dat zorgt altijd voor een grote opkomst, want iedereen stemt er graag over mee. Zo zijn er al verschillende leuke projecten tot stand gekomen, zoals vier bankjes bij het zorgcomplex Lancasterhof. Daar kunnen de bewoners heerlijk van de zon genieten. Ook konden we er al een pannakooi van aanschaffen voor de jeugd van Nieuwdorp. Overigens vullen we het bedrag meestal aan met sponsorgelden, want dan is er net wat meer mogelijk. Met de opbrengst van 2020 kunnen we drie projecten realiseren. Komende zomer komt er een speeltoestel voor jonge kinderen naast de pannakooi en op datzelfde veldje is ook een jeu de boules-baan aangelegd. Verder willen we onze bermen verfraaien met bloemenranden. Daarover zijn we nu in gesprek met de gemeente, want het is wel fijn als hun maaibeleid daarop wordt aangepast. Kortom, de windmolen Estlandweg II wordt door onze inwoners als iets heel positiefs beschouwd!"

Energiek
Zeeland

Energiek Zeeland zoekt woning- ambassadeurs

*Deel uw vakkennis of
ervaring op het gebied
van verduurzamen*

**Ga als vrijwilliger voor ons op
pad en help Zeeuwse woning-
eigenaren hun energieverbruik
te verminderen**

**Energiek Zeeland zorgt voor
een uitgebreide opleiding die
u helpt om goed voorbereid aan
de slag te gaan**

Kijk voor meer info op:
www.zeeuwind.nl/nieuws

Direct aanmelden als
woningambassadeur?
Mail of bel Melisa Mulder:
info@energiekzeeland.nl
en 0113-296566

***Samen maken
we Zeeland
energieneutraal***

Energiek
Zeeland

Samen geven we Zeeland *nieuwe* energie

Colofon

Uitgave:

Coöperatie Zeeuwind | Juni 2021

Fotografie: Evert van Moort,

Zeeuwind, Skypictures, Shutterstock,

Unlike Photography en Onno Roozen

Copy: Zeeuwind, Nilsson, MarjolijnBVL Tekstschrijver

Ontwerp en realisatie: Nilsson

Postadres:

Postbus 5054

4380 KB Vlissingen

Bezoekadres:

Edisonweg 53G

4382 NV Vlissingen

T 0118 - 47 41 87

E info@zeeuwind.nl

www.zeeuwind.nl

zeeuwind

